

صمیمیت زناشویی: نقش تعیین کننده تمایز یافتگی خود و نیاز به امنیت در زنان متأهل غیر بالینی

فاطمه باقری^۱ / سیدعلی کیمیایی*^۲ / حسین کارشکی^۳

تاریخ ارسال: ۹۸/۱۰/۵

تاریخ پذیرش: ۹۹/۱/۲۳

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی رابطه تمایز یافتگی خود و نیاز به امنیت با صمیمیت زناشویی بود. روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش عبارت بودند از کلیه زنان متأهل غیر بالینی ساکن شهر مشهد که از میان آن‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس و با توجه به جدول مورگان تعداد ۴۰۰ نفر انتخاب شدند. به همین منظور برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه صمیمیت باگروز (۲۰۰۱)، پرسشنامه‌ی تمایز یافتگی خود اسکورون و دندی (۱۹۹۸)، پرسشنامه‌ی امنیت روانی مازلو (۲۰۰۴) استفاده گردید. پس از جمع‌آوری اطلاعات، داده‌ها به کمک شاخص‌های توصیفی و همبستگی و رگرسیون گام به گام و با استفاده از نرم‌افزار SPSS-22 تحلیل شد. تحلیل داده‌ها نشان داد که در بهترین مدل پیش‌بینی (مدل دوم) مقدار ضریب همبستگی چندگانه متغیرهای پیش‌بین با ملاک برابر با ۰/۵۵ بوده که نشان‌دهنده رابطه در حد متوسط و بالاتر بین متغیرهای پیش‌بین و متغیر ملاک است. مقدار ضریب تبیین و ضریب تبیین اصلاح شده برابر با ۰/۳۰ بوده و بیانگر این مطلب است که ۳۰ درصد از تغییرات (واریانس) صمیمیت زناشویی به متغیرهای پیش‌بین (تمایز یافتگی و امنیت) مربوط است. شاخص‌های تحلیل واریانس، نشان می‌دهند که مدل رگرسیون با متغیرهای پیش‌بین و ملاک از برازش خوبی برخوردارند و تغییرات تبیین شده توسط مدل، واقعی بوده و ناشی از تصادف نیست. بررسی ضرایب

۱- کارشناسی ارشد مشاوره خانواده دانشگاه فردوسی مشهد. saye.mashhad@gmail.com

۲- *دانشیار روانشناسی، مشاوره و تربیتی دانشگاه فردوسی مشهد (نویسنده مسئول). kimiaee@um.ac.ir

۳- دانشیار روانشناسی، مشاوره و تربیتی دانشگاه فردوسی مشهد. kareshki@um.ac.ir

۱- کارشناسی ارشد مشاوره خانواده دانشگاه فردوسی مشهد.

۲- *دانشیار روانشناسی، مشاوره و تربیتی دانشگاه فردوسی مشهد (نویسنده مسئول).

۳- دانشیار روانشناسی، مشاوره و تربیتی دانشگاه فردوسی مشهد.

رگرسیون نشان می‌دهد که تمایز یافتگی ($\beta=0/33$) و امنیت ($\beta=0/30$) قادر به پیش‌بینی متغیر ملاک هستند. سهم تمایز یافتگی در این میان بیشتر از امنیت است. افزوده شدن متغیر امنیت به مدل تنها به میزان ۷ درصد بر ضریب تبیین افزوده است اما این تغییر معنادار است ($P \leq 0/01$). در نهایت با توجه به یافته‌های به‌دست‌آمده می‌توان بیان کرد که بین صمیمیت با تمایز یافتگی خود و امنیت روانی رابطه معناداری وجود دارد و با افزایش میزان تمایز یافتگی خود و امنیت روانی، میزان صمیمیت در زنان متأهل غیربالی‌نی شهر مشهد افزایش می‌یابد.

کلیدواژه‌ها: تمایز یافتگی خود، صمیمیت زناشویی، امنیت.

مقدمه

ازدواج پیوند اجتماعی صمیمانه‌ای بین زن و شوهر است که می‌تواند موجب بهزیستی ذهنی کیفیت زندگی و افزایش رضایتمندی زوجین از زندگی گردد. بسیاری از افرادی که ازدواج می‌کنند هدفشان تشکیل یک زندگی صمیمانه با همسر است؛ آن‌ها به این امید پیوند زناشویی برقرار می‌کنند که زندگی صمیمانه و خوبی را با همسر خود آغاز نمایند (همایی^۱، ۲۰۱۹). در واقع صمیمیت یکی از مهم‌ترین احساسات و هیجانات درون فردی است که افراد با تجربه کردن آن به آرامش می‌رسند. صمیمیت یک مفهوم چندبعدی است و دارای نقش محافظت کننده در ازدواج است. استرنبرگ (۲۰۰۰) صمیمیت را یکی از اضلاع مثلث عشق و عنصر هیجانی رابطه می‌داند که گرمی، ارتباط محبت آمیز، ابراز علاقه به سلامتی طرف مقابل و میل به پاسخ متقابل همسر را شامل می‌شود. شهوت یا میل ضلع دیگر این مثلث و عنصر برانگیختگی جسمانی و روانی آن است که تمایل به فعالیت جنسی و عشقبازی را در بر می‌گیرد و تعهد ضلع سوم مثلث عشق و عنصر شناختی آن است که باعث می‌شود زوج‌ها به این نتیجه برسند که عاشق یکدیگر هستند و این عشق را حفظ کنند (وسینا^۲ و همکاران، ۲۰۱۵). پژوهش‌ها همواره نشان می‌دهد که صمیمیت زناشویی عامل مهمی در ادامه‌ی حیات زندگی زناشویی است و زوجینی که از صمیمیت زناشویی و تعاملات مثبت در زندگی خود با همسرشان برخوردار هستند، به نسبت سایر زوجین بیشتر از زندگی مشترک خود لذت می‌برند (نوری^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). صمیمیت زناشویی می‌تواند تحت تأثیر مؤلفه‌هایی تقویت شود. یکی از این مؤلفه‌ها بر اساس پژوهش‌های پلگ^۴ و همکاران (۲۰۱۹)، لامپیس و کاتادلو^۵ (۲۰۱۹) و یوسفی و عزیزی (۱۳۹۷) میزان خودتمایز یافتگی هر یک از زوجین است (پلگ و همکاران، ۲۰۱۹؛ لامپیس و کاتادلو، ۲۰۱۹ و یوسفی و عزیزی، ۱۳۹۷).

1. Homaei, R
2. Vecina, M. L
3. Noori, J
4. Peleg, O
5. Lampis, J., & Cataudella, S

افراد تمایز یافته دارای ویژگی‌هایی می‌باشند که این ویژگی‌ها می‌تواند به شکل مثبت موجب به بهبود وضعیت صمیمیت زناشویی گردند. زوجینی که دارای خود تمایز یافتگی بالایی هستند در زمانی که عواطف منفی شدیدی را تجربه کنند، تحت تأثیر این عواطف قرار نمی‌گیرند و واکنش‌های کنترل شده‌ای دارند. این افراد از هویت محکمی برخوردار هستند و در موقعیت‌های تنش‌زا به خوبی رفتار می‌کنند و در روابط صمیمانه قادرند خود تعریف شده‌شان را حفظ کنند و با دیگران آمیخته نشوند و در نتیجه از بسیاری از تنش‌های بین زوجین کاسته شود. همچنین این افراد از افکار و احساس‌های مشخصی برخوردار هستند و خود را بر اساس خواسته‌های دیگران تغییر نمی‌دهند (پلگ و همکاران، ۲۰۱۹). یوسفی و عزیز (۱۳۹۷) در پژوهش خود نشان دادند که زن و یا مردی که تمایز یافتگی خود پایینی داشته باشند، از بلوغ عاطفی کمتری برخوردار هستند و توانایی و ظرفیت‌های کمتری برای صمیمیت دارند (یوسفی و عزیز، ۱۳۹۷).

در حقیقت تمایز یافتگی یک جزء جدایی‌ناپذیر از توانایی فرد برای رشد صمیمیت است و افراد بزرگ‌سالی که از میزان خود تمایز یافتگی مناسب برخوردار نباشند نمی‌توانند به میزان صمیمیت مناسبی در روابط خود دست پیدا کنند (لامپیس و کاتادلو، ۲۰۱۹). برای مثال همسرانی که سطوح پایین تمایز یافتگی دارند ممکن است کمتر بتوانند برای بهبود روابطشان اقدام مفیدی انجام دهند و به دنبال این باشند تا از راه‌های مفید و منطقی میزان صمیمیت را در بین خود و همسرشان ارتقا دهند (اکسیو^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). زوج‌های تمایز نیافته در شرایط فشارزا دچار اضطراب و اختلال در کارکرد می‌شوند و این اختلال و عدم توانایی در تصمیم‌گیری‌های درست و منطقی از میزان صمیمیت آن‌ها می‌کاهد (روشن نژاد، بیان فر و طالع پسند، ۱۳۹۸).

از آنجا که افراد تمایز یافته نسبت به عواطف و احساسات خود آگاهی دارند آن‌ها می‌توانند به خوبی عواطف و احساسات خود را بیان کنند آن‌ها می‌توانند به راحتی در مورد نیازهای خود صحبت نمایند و آنچه را که از همسر خود می‌خواهند بیان کنند. این افراد

1. Xue, Y

به‌خوبی از نقاط مثبت و منفی خود آگاه هستند (بارتل^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). در زمان بروز مشکلات به‌خوبی می‌توانند عواطف منفی خود را کنترل کنند. از راهبردهای مسئله مدار در این افراد به‌خوبی مورد استفاده قرار می‌گیرد در نتیجه همواره در روابط خود احساس صمیمیت می‌کنند (دلایسلو^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). تمایزیافتگی موجب می‌شود که افراد بتوانند زندگی کنونی خویش را با همسرشان از زندگی که در گذشته قبل از ازدواج داشته‌اند متمایز کنند (لامپس^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). افراد خود تمایز یافته، اغلب افرادی هستند که از خودکنترلی بالاتری برخوردار هستند و در زمان بروز مشکلات زناشویی می‌توانند به‌خوبی مسئله را مدیریت نمایند و تعاملات صمیمانه خود را با همسرشان حفظ کنند (رادریگز^۴ و همکاران، ۲۰۱۹). زوجین دارای تمایزیافتگی به دلیل آگاهی از نیازهای یکدیگر و تمایلات خویشان می‌توانند کیفیت زندگی زناشویی خویش را افزایش دهند و از رضایتمندی زناشویی بالاتری برخوردار شوند (هاوانگ^۵ و همکاران، ۲۰۱۹).

پژوهش‌ها نشان می‌دهد یکی دیگر از عواملی که با صمیمیت زناشویی مرتبط است، احساس امنیت است. زوجینی که از احساس امنیت بالایی برخوردار هستند می‌توانند به یکدیگر اعتماد داشته باشند (مانین^۶ و همکاران، ۲۰۱۹) و روابط صمیمانه‌ی خود را با همسرشان شکل دهند. این زوجین راحت‌تر می‌توانند با همسر خود سخن بگویند و نیازهای خود را بیان کنند. آن‌ها همسر خود را محرم اسرار خود می‌دانند و به‌خوبی می‌توانند با او ارتباط بگیرند (آلدر^۷ و همکاران، ۲۰۱۸).

احساس امنیت موجب می‌شود تا زوجین در تعاملات خود از مهارت‌های ارتباطی مثبت و مؤثر استفاده کنند و در نتیجه احساس صمیمیت و رضایت بیشتری در روابط خود داشته

1. Bartle-Haring, S
2. Dell'Isola, R
3. Lampis, J
4. Rodríguez-González, M.,
5. Hwang, W
6. Monin, J. K
7. Alder, M. C

باشند (کروز^۱، ۲۰۰۷). احساس امنیت موجب می‌شود تا زوجین از اضطراب و تنش کمتری در روابط خود برخوردار باشند و با احساس سرزندگی و شادکامی به زندگی زناشویی خود پردازند و بتوانند به‌خوبی روابط خود را با همسرشان مدیریت کنند و در نهایت به رابطه‌ای صمیمانه دست پیدا کنند (هاگ^۲ و همکاران، ۲۰۱۸). با توجه به مطالب بیان شده هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین تمایز یافتگی خود و امنیت روانی با صمیمیت زناشویی در زنان متأهل غیر بالینی مشهد می‌باشد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به هدف آن، توسعه‌ای است و با توجه به عدم مداخله در ایجاد داده‌ها پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی است.

جامعه و نمونه آماری

جامعه‌ی آماری پژوهش حاضر کلیه‌ی زنان متأهل غیر بالینی ساکن شهر مشهد در زمستان ۱۳۹۷ بودند که حداقل یک سال از زندگی مشترک زیر سقف آن‌ها گذشته بود. تعداد نمونه مورد قبول در پژوهش‌هایی از نوع همبستگی حداقل ۵۰ نفر و تعداد نمونه در پژوهش‌هایی با روش تحلیل مسیر، حداقل نمونه برابر با ۲۰۰ نفر است. با توجه به اینکه بین اندازه نمونه و آزمون فرض صفر، ارتباط نزدیکی وجود دارد، با نمونه بزرگ، محقق کمتر فرض صفر را در شرایطی که واقعاً درست نیست می‌پذیرد (دلاور، ۱۳۹۳). از میان جامعه مورد نظر تعداد ۴۰۰ زن متأهلی که حداقل ۱ سال از زندگی مشترک زیر یک سقف آن‌ها گذشته بود به‌صورت داوطلبانه و در دسترس انتخاب شدند.

1. Kruse, N
2. Høeg, B. L

ابزار پژوهش

پرسشنامه‌ی صمیمیت زناشویی باگاروزی: این پرسشنامه را باگاروزی^۱ (۲۰۰۱) تهیه و تنظیم کرده است. پرسشنامه شامل ۴۱ سؤال است که نیازهای صمیمیت را در ۸ بعد عاطفی، جسمی، جنسی، زیبایی‌شناختی، روان‌شناختی، عقلانی، معنوی، اجتماعی و تفریحی زناشویی مورد سنجش قرار می‌دهد. پاسخ سؤالات در این پرسشنامه از ۱ (به هیچ وجه) تا ۱۰ (بسیار زیاد) دسته‌بندی شده است. بالاترین نمره در هر بعد ۵۰ و در بعد صمیمیت معنوی ۶۰ است باگاروزی در پژوهش خود میزان روایی پرسشنامه را برابر با ۰/۹۵ گزارش کرده است. این پرسشنامه در ایران برای اولین بار توسط اعتمادی (۱۳۸۴) مورد بررسی قرار گرفته است. اعتمادی در پژوهش خود میزان روایی این پرسشنامه را با آلفای کرونباخ سنجید و میزان آن را ۰/۹۴ گزارش کرده است (اعتمادی، ۱۳۸۴). نمره‌های هر یک از مقیاس‌های این پژوهش با مجموع نمرات سؤالات همان مقیاس به دست می‌آید و نمره‌ی کل پرسشنامه از مجموع نمرات مقیاس‌های این پرسشنامه به دست می‌آید. در این پژوهش میزان آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۹ به دست آمد.

پرسشنامه تمایز یافتگی خود^۲: این پرسشنامه توسط اسکورون و دندی ساخته شده است. پرسشنامه تمایز یافتگی خود برای اولین بار در سال ۱۹۹۸ توسط اسکورون و فرایدلندر با ۴۳ ماده طراحی و اجرا شد. سپس در سال ۲۰۰۳ مورد بازبینی قرار گرفت و با ۴۶ ماده بر مبنای نظریه بوئن و ۴ خرده مقیاس واکنش‌پذیری هیجانی، جایگاه من، گریز عاطفی و هم‌آمیختگی با دیگران تنظیم شد و به منظور سنجش میزان تمایز یافتگی افراد به کار می‌رود (اسکورون، استلی و شاپیرو^۳، ۲۰۰۹). تمرکز این ابزار بر ارتباط‌های مهم زندگی و روابط جاری افراد با خانواده اصلی است. نمره‌گذاری پرسش‌نامه تمایز یافتگی خود با مقیاس لیکرت در یک طیف ۶ گزینه‌ای از ۱ (ابتداً در مورد من صحیح نیست) تا ۶ (کاملاً در مورد من صحیح است) درجه‌بندی شده است. به هر سؤال نمره‌ای بین ۱ تا ۶ تعلق می‌گیرد.

1. Bagarozzi, D

2. self differentiation inventory

3. Skowron, E. A., Stanley, K. & Shapiro, M. D

حداکثر نمره‌ی این پرسش‌نامه برابر با ۲۷۶ است. نمره‌ی کمتر در این پرسش‌نامه نشانه‌ی سطوح پایین تمایز یافتگی است (ثنایی، ۱۳۸۷). پرسشنامه تمایز یافتگی خود در ایران توسط اسکیان (۱۳۸۴) بر روی یک نمونه‌ی ۲۶ نفری از دانش‌آموزان سال اول دبیرستان اجرا شد. سؤال‌هایی که همبستگی نسبتاً پایین‌تری با کل آزمون داشت، از نمره‌گذاری حذف شد. ضریب آلفای کرونباخ گزارش‌شده توسط اسکورن و فریدلندر برای پرسشنامه تمایز یافتگی ۰/۸۸ است. در پژوهش اسکیان (۱۳۸۴) ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد و همچنین روایی این پرسشنامه را مطلوب گزارش کرده است. در این پژوهش میزان آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۳ به دست آمد.

پرسشنامه امنیت روانی مازلو: پرسشنامه‌ی امنیت روانی یک مقیاس خود گزارشی ۶۲ سؤالی است که در سال ۲۰۰۴ توسط مازلو ساخته شده است و دارای مقیاس‌های: ناسازگاری محیطی، پارانوئیا، اعتقاد به خود، اشتیاق به زندگی، افسردگی، احساس سعادت‌مندی، امنیت اجتماعی، خودآگاهی، اعتماد به نفس، احساس عصبانیت، یأس و ناامیدی، علاقه به زندگی، سازگاری با دیگران، احساس سلامت و احساس حقارت می‌باشد. در این آزمون به هر پاسخ درست مطابق با کلید آزمون ۱ نمره داده می‌شود. بالاترین نمره‌ای که فرد می‌تواند در این آزمون کسب کند نمره ۶۲ می‌باشد مازلو میزان آلفای کرونباخ این پرسشنامه را ۰/۶۶ گزارش کرده است در ایران نیز زارع و امین‌پور در سال ۱۳۹۰ به بررسی روایی این پرسشنامه پرداختند نتایج به دست آمده همبستگی ۰/۹۱ را نشان می‌دهد که نشان دهنده روایی بالای این آزمون می‌باشد. پایایی این آزمون به روش آلفای کرونباخ ۰/۶۴ می‌باشد (زارع و امین‌پور، ۱۳۹۰). در این پژوهش میزان آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۷۳ به دست آمد.

روش اجرای پژوهش

این پژوهش طی دو گام زیر به اجرا درآمد: گام اول: توزیع پرسشنامه‌ها و جمع‌آوری داده‌ها و گام دوم: تحلیل داده‌ها، بحث و نتیجه‌گیری. اجرای پرسشنامه‌ها برای جمع‌آوری داده‌ها بدین صورت بود که جهت بالا بردن پراکندگی گروه نمونه؛ زنان متأهل از مکان‌های مختلف انتخاب شدند. سپس پرسشنامه‌های صمیمیت باگاروزی، تمایز یافتگی

بوئن و امنیت روانی مازلو به آن‌ها داده شد و پس از توضیحات لازم از آن‌ها خواسته شد که به سؤالات پاسخ دهند. لازم به ذکر است که قبل از ارائه‌ی پرسشنامه توضیحات مختصری در مورد هدف پژوهش، ضرورت همکاری صادقانه‌ی آن‌ها و چگونگی پاسخ‌دهی به سؤالات داده شد و همچنین به آن‌ها گفته شد که نیازی به ذکر نام و مشخصات نیست و پاسخ‌ها محرمانه باقی می‌ماند و محدودیت زمان برای پاسخ‌دهی وجود ندارد. در نهایت پرسشنامه‌های توزیع شده، جمع‌آوری و اطلاعات به دست آمده مورد تجزیه و تحلیل، بحث و نتیجه‌گیری قرار گرفت. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده‌های آماری، از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. قسمت آمار توصیفی، شامل استخراج جدول‌های توزیع فراوانی و شاخص‌های آماری می‌باشد. در بخش آمار استنباطی، برای آزمون فرضیه‌ها از روش آماری همبستگی پیرسون با کمک نرم‌افزار SPSS22 داده‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

جدول ۱- فراوانی مطلق و نسبی ویژگی‌های دموگرافیک پاسخگویان در پژوهش

متغیر	تعداد	درصد	
شغل	آزاد	۲۲	۵/۵
	دولتی	۲۴	۶
	خانه‌دار	۳۵۴	۸۸/۵
کل	۴۰۰	۱۰۰	
نوع ازدواج	فامیلی	۳۹	۹/۸
	غیر فامیلی	۳۶۱	۹۰/۳
کل	۴۰۰	۱۰۰	
میزان تحصیلات	زیر دیپلم	۵۵	۱۳/۸
	دیپلم	۱۰۴	۲۶/۱
	فوق دیپلم	۵۹	۱۴/۸
	لیسانس	۱۶۵	۴۱/۳
	فوق لیسانس	۱۳	۳/۳
	دکتر	۴	۱/۰
کل	۴۰۰	۱۰۰	

جدول ۲- میانگین و انحراف معیار سن، تعداد سال‌های زندگی مشترک، تعداد فرزند زوج‌های شرکت‌کنندگان در پژوهش

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمیته	پیشینه
سن	۴۰۰	۳۹/۸۲	۱۱/۷۴	۲۰	۵۹
طول مدت (ماه) دوران عقد	۴۰۰	۱۸/۴۵	۷/۶۵	۶	۳۲
سال‌های زندگی مشترک	۴۰۰	۱۵/۵۶	۱۱/۴۰	۱	۳۹
تعداد فرزند	۴۰۰	۱/۹۰	۱/۰۹	۱	۵

پیش از انجام تحلیل به غربالگری داده‌ها پرداخته شد. بدین ترتیب که دورافتاده‌ها و گمشده‌ها شناسایی و اصلاح شدند. در ادامه با استفاده از نمودار جعبه‌ای^۱ پرت‌های تک متغیره بررسی شدند. نتایج نشان از عدم وجود داده‌های پرت بود. شاخص‌های توصیفی و ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهشی در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۳- شاخص‌های توصیفی و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهشی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی	۱	۲	۳
۱- تمایز یافتگی	۱۶۷/۹۳	۵۲/۸۲	-۰/۰۶	-۱/۰۶	۱		
۲- امنیت	۴۴/۴۲	۶/۸۷	۰/۰۶	-۱/۱۸	۰/۵۳**	۱	
۳- صمیمت زناشویی	۲۰۳/۷۷	۶۲/۲۵	۰/۰۲	-۱/۲۷	۰/۴۹**	۰/۴۸**	۱

*P<05/0 *P<01/0

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که میان تمایز یافتگی با امنیت ($r=۰/۵۳$) و صمیمت زناشویی ($r=۰/۴۹$)، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. رابطه امنیت با صمیمت زناشویی نیز مثبت و معنادار است ($r=۰/۴۸$).

در ادامه از رگرسیون گام به گام جهت بررسی نقش پیش‌بینی کننده تمایز یافتگی و امنیت در ارتباط با صمیمت زناشویی استفاده شد. پیش از اجرای تحلیل به بررسی مفروضات رگرسیون شامل نرمال بودن توزیع خطاها، استقلال خطاها و هم خطی چندگانه

1. Box Plot

بین متغیرهای پیش‌بین پرداخته شد. با توجه به نتایج جدول ۱ و با در نظر گرفتن کجی ۲ (و کشیدگی ۷) کجی و کشیدگی در تمامی متغیرها در سطح مطلوبی قرار داشته و نرمال بودن تک متغیره محقق شده است. بررسی نرمال بودن چندمتغیره توزیع خطاها با استفاده از نمودار نرمال و آزمون کالموگروف-اسمیرنوف^۱ صورت گرفت. سطح معناداری کمتر از $0/001 = P$ در این آزمون نشان دهنده نرمال بودن توزیع خطاهاست تحلیل‌ها نشان که توزیع خطاها نرمال است ($07/0 = Z, P \geq 0/05$). بررسی استقلال خطاها با استفاده از آزمون دورین-واتسون^۲ انجام شد. اگر خطاها با یکدیگر همبستگی داشته باشند از رگرسیون نمی‌توان استفاده کرد و باید به اصلاح داده‌ها پرداخت. اگر آماره دورین-واتسون به ۲ نزدیک باشد، استقلال خطاها محقق شده است. نتایج بررسی این مفروضه برای مدل رگرسیون پیشرفت تحصیلی ضریب $1/85$ را به دست داد که نشان از استقلال خطاها داشت. مفروضه عدم همخطی متغیرهای پیش‌بین با دو شاخص تحمل^۳ و تورم واریانس^۴ (VIF) بررسی شد. ضرایب تحمل باید به ۱ نزدیک بوده و ضرایب تورم واریانس نباید بیشتر از ۱۰ باشند. نتایج بررسی هم خطی نشان دهنده شاخص تحمل $0/72$ و تورم واریانس برابر با $1/40$ بوده و نشان از عدم همخطی متغیرهای پیش‌بین بود. پس از تحقق مفروضات، به تحلیل رگرسیون پرداخته شد. خلاصه مدل رگرسیون گام به گام صمیمت زناشویی برحسب تمایز یافتگی و امنیت در جدول ۲ آمده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

1. Kolmogorov- Smirnov
2. Durbin-Watson
3. Tolerance
4. Variance inflation facto (VIF)

جدول ۴- خلاصه مدل و ضرایب رگرسیون صمیمیت زناشویی بر حسب تمایز یافتگی و امنیت

مدل	متغیر پیش بین	R	R ²	R ² Adjusted	F	R ² Change	F change	B	خطای معیار	Beta	t
۱	تمایز یافتگی	۰/۴۹	۰/۲۴	۰/۲۴	۱۲۵/۲۹**	۰/۲۴	۱۲۵/۲۹**	۰/۵۸	۰/۰۵	۰/۴۹	۱۱/۱۹**
۲	تمایز یافتگی	۰/۵۵	۰/۳۰	۰/۳۰	۸۶/۷۱**	۰/۰۷	۳۶/۸۴**	۰/۳۹	۰/۰۶	۰/۳۳	۶/۶۷**
	امنیت							۲/۷۲	۰/۴۵	۰/۳۰	۶/۰۷**

** تمامی ضرایب F change، F و t در سطح کوچکتر از $\alpha=0/01$ معنادارند.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که در بهترین مدل پیش‌بینی (مدل دوم) مقدار ضریب همبستگی چندگانه متغیرهای پیش‌بین با ملاک برابر با ۰/۵۵ بوده که نشان دهنده رابطه در حد متوسط و بالاتر بین متغیرهای پیش‌بین و متغیر ملاک است. مقدار ضریب تبیین و ضریب تبیین اصلاح شده برابر با ۰/۳۰ بوده و بیانگر این مطلب است که ۳۰ درصد از تغییرات (واریانس) صمیمیت زناشویی به متغیرهای پیش‌بین (تمایز یافتگی و امنیت) مربوط است. شاخص‌های تحلیل واریانس، نشان می‌دهند که مدل رگرسیون با متغیرهای پیش‌بین و ملاک از برآزش خوبی برخوردارند و تغییرات تبیین شده توسط مدل، واقعی بوده و ناشی از تصادف نیست. بررسی ضرایب رگرسیون نشان می‌دهد که تمایز یافتگی ($\beta=0/33$) و امنیت ($\beta=0/30$) قادر به پیش‌بینی متغیر ملاک هستند. سهم تمایز یافتگی در این میان بیشتر از امنیت است. افزوده شدن متغیر امنیت به مدل تنها به میزان ۷ درصد بر ضریب تبیین افزوده است اما این تغییر معنادار است ($p \leq 0/01$).

بحث و نتیجه‌گیری

صمیمیت زناشویی به منزله یکی از مهم‌ترین عوامل در تعیین ثبات و دوام رابطه زناشویی مطرح شده است و یکی از پایه‌های اصلی یک زندگی زناشویی موفق است. صمیمیت زناشویی بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها تأثیر می‌گذارد و در واقع زیر بنای عملکرد خوب خانواده است. صمیمیت به‌ویژه در سال‌های ابتدایی پس از ازدواج و اوایل زندگی زوج‌های جوان، نقش برجسته‌تری دارد، زیرا سال‌های اول زندگی زناشویی پرتنش‌تر است و زوج‌ها بیشترین کاهش رضایتمندی و بالاترین میزان طلاق و جدایی را

در این سال‌ها تجربه می‌کنند (روشن نژاد، بیان فر و طالع پسند، ۱۳۹۸). صمیمیت زناشویی تحت تأثیر برخی عوامل از جمله عوامل روان‌شناختی قرار دارد. از جمله عوامل روان‌شناختی مؤثر در صمیمیت زناشویی تمایزیافتگی خود و احساس امنیت است. در این راستا پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی صمیمیت زوجین بر مبنای تمایزیافتگی خود و احساس امنیت صورت گرفت. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد که تمایزیافتگی خود و احساس امنیت می‌تواند پیش‌بینی‌کننده خوبی برای صمیمیت زناشویی باشد.

نتایج پژوهش‌ها نشان داد که تمایزیافتگی زوجین می‌تواند پیش‌بینی‌کننده صمیمیت زناشویی باشد. تمایزیافتگی خود در حکم نشانه میزان استقلال عاطفی از خانواده است و عاملی در جهت پیش‌بینی برای صمیمیت زناشویی در نظر گرفته می‌شود (لیم و لی، ۲۰۱۷). در مورد رابطه تمایزیافتگی خود با صمیمیت زوجین با در نظر گرفتن چارچوب نظریه بوئن می‌توان این‌گونه تبیین کرد که شبکه‌های معیوب روابط به رویدادهای منفی، واکنش‌های عاطفی و هیجانی شدید و منفی منجر می‌شود (کلور، ۲۰۰۹). این زوجین در برابر مسائل کم‌اهمیت واکنش هیجانی شدید و منفی نشان می‌دهند. چنین افرادی به بلوغ هیجانی کمتری رسیده و ظرفیتی محدود برای پیوندهای صمیمانه دارند. عدم توانایی در تشکیل پیوند صمیمانه پیامدهای ناگواری برای خانواده‌ها و تهدیدی برای سازگاری زوجین به شمار می‌رود (پلگک و همکاران، ۲۰۱۹). بوئن معتقد است افرادی که تمایز کمتری از خانواده اصلی خود دارند، انعطاف‌پذیری کمتری دارند. آن‌ها احتمالاً در برابر اضطراب مزمن زندگی آسیب‌پذیرترند و توانایی استفاده از راه‌حل‌های منطقی در رفع مسائل و مشکلات زندگی را ندارند. چنین افرادی به سمت افکار منفی و وابستگی به همسرشان تمایل دارند (راجز، ۲۰۱۹). زوج‌هایی که تمایزیافتگی پایینی دارند در برخورد با مسائل و مشکلات زندگی توانایی تصمیم‌گیری عقلانی کمتری دارند و بیشتر با احساسات خود تصمیم می‌گیرند. همچنین این زوج‌ها به دلیل وابستگی به سیستم خانواده قبلیشان و تداخل

1. Lim, J., & Lee, S

2. Klever, P

3. Regas, S

دو سیستم دچار مشکلاتی می‌شوند که سبب افزایش درگیری‌ها و نارضایتی‌های می‌شود. این اضطراب‌های برآمده از تمایزنیافتگی همسران در زندگی اختلاف نظر به میان آن‌ها می‌انجامد و موجب به کاهش صمیمیت می‌گردد. در مقابل در نظام‌های تمایزیافته زوجین کمتر دچار تعارض می‌شوند. با توجه به نظریه بوئن افراد متمایز در برخورد با مسائل و مشکلات زندگی عقلانی و منطقی برخورد کرده و آن‌ها را حل می‌نمایند. ثانیاً تمایز از خانواده اصلی موجب جلوگیری از تداخل دو سیستم و مانع ایجاد مشکلات در زندگی زوج‌ها می‌شود و در نهایت صمیمیت زوجین افزایش پیدا می‌کند. افراد با تمایزیافتگی بالا به هیجانات خود آگاهی دارند و قادر به سنجش متفکرانه موقعیت هستند. این افراد احساس، تفکر و رفتار منعطف در سازگاری با فشارهای زندگی دارند و دارای عواطف روشن در ارتباط با دیگران هستند. همچنین در نزدیکی و گسستگی ارتباط از تعادل روانی برخوردارند. این ویژگی‌های زوج‌های تمایزیافته موجب قوام روابط زوجی و افزایش صمیمیت می‌شود. یافته‌های به دست آمده در این قسمت پژوهش همسو با نتایج بسیاری از پژوهش‌های پیشین است (یوسفی و عزیزی، ۱۳۹۷، کلور، ۲۰۰۹؛ اسکورون و دندی، ۲۰۰۴؛ پلگ، ۲۰۱۹، راجرز، ۲۰۱۹). این پژوهشگران به این نتیجه رسیده‌اند که تمایزیافتگی خود زوجین بصورت مثبتی بر مشکلات اثر می‌گذارد و موجب به افزایش صمیمیت زوجین می‌گردد.

احساس امنیت روانی موجب به افزایش بهزیستی ذهنی و اعتماد بین روابط می‌شود (واژاپلی و ریز، ۲۰۱۸). زوجینی که از احساس امنیت روانی بالایی برخوردار هستند از استرس و اضطراب کمتری در روابط خود برخوردار هستند این افراد می‌توانند به راحتی با همسر خود ارتباط برقرار کنند و کیفیت زندگی زناشویی خود را افزایش دهند و صمیمیت زناشویی را افزایش دهند (رانیا و مایتی، ۲۰۱۸).

1. Skowron, E. A., & Dendy, A. K
2. Vazhappilly, J. J., & Reyes, M. E. S
3. Raina, P., & Maity, T

احساس امنیت روانی به بهزیستی روانی کمک می کند و زمینه را برای شکل گرفتن یک حس نیک را ایجاد می کند. همان طور که می دانیم احساس امنیت با نگرش های مثبت و ارزش ها ارتباط نزدیک اما پیچیده ای دارد، زیرا که احساس امنیت به عنوان یکی از مؤلفه های بهزیستی است (پات و رایت^۱، ۲۰۱۸). از آنجا که احساس امنیت سبب شکل گیری یک حالت روانی صمیمیت و یا گرایش یک فرد نسبت به یک فرد دیگر می شود (کمپل و همکاران^۲، ۲۰۱۰) به بهزیستی درونی کمک می کند و سبب می شود که زندگی زناشویی برای فرد مطلوب و خوشایند باشد (انگدهال و لیدسوک^۳، ۲۰۱۴) بنابراین وجود رابطه مثبت بین صمیمیت و احساس امنیت امری محتمل است.

درواقع افرادی که احساس امنیت روانی دارند معمولاً دنیا را از لحاظ عاطفی امن یا بدون صدمه عاطفی می بینند. آن ها معمولاً اعتماد به نفس زیادی دارند و به خود و دیگران اعتماد می کنند، اضطراب کمتری دارند و مایلند در رابطه با دیگران اجتماعی و فعالانه تر و صمیمانه تر رفتار کنند (سان و تارمینا^۴، ۲۰۱۵). به این ترتیب، آن ها تلاش می کنند تا از پس کارهای سخت برآیند و برای رسیدن به اهداف بالاتر در زندگی دست به هر کاری می زنند. احساس امنیت روانی باعث روابط صمیمانه بین فردی خوشایندتر می شود. درواقع امنیت روانی باعث بیشتر شدن شادی و صمیمیت در روابط بین فردی می گردد. این ممکن است ناشی از این امر باشد که افراد دارای امنیت روانی معمولاً احساس تنهایی، استرس، دشمنی و کینه، نشخوار فکری یا نشانه ای از تنش و درگیری در روابط بین فردی ندارند. نتیجه گیری کلی آنکه با توجه به مطالب مطرح شده می توان این گونه بیان نمود، صمیمیت زناشویی از عواملی تأثیر می پذیرد که در این پژوهش این عوامل مورد بررسی گرفت. یکی از این عوامل تمایز یافتگی است. زمانی که زوجین دارای تمایز یافتگی می باشند، نیازهای عاطفی یکدیگر را به خوبی برآورده می کنند و این موجب احساس

1. Pote, S. C., & Wright, S. L.

2. Campbell, L.,

3. Engdahl, E. & Lidskog, R

4. Sun, R., & Taormina, R. J

امنیت در آن‌ها می‌شود و در نتیجه ظهور پدیده‌ی اعتماد زناشوی به حداکثر می‌رسد زوجینی که دارای تمایز یافتگی هستند از میزان صمیمیت بالاتری برخوردار هستند و می‌دانند که در موقعیت‌های دشوار زندگی چگونه عکس‌العمل از خود نشان دهند که این امر موجب ایجاد احساس امنیت و افزایش اعتماد زوجین در زندگی آن‌ها می‌گردد. هر تحقیق بنا بر ماهیت، موضوع موردبررسی و روش کار خود دارای مشکلات محدودیت‌هایی می‌باشد. پژوهش حاضر نیز از این امر مستثنی نبوده است. یکی از محدودیت‌های این پژوهش این بود که تنها بر روی زنان متأهل انجام شده است که می‌تواند فرایند تعمیم‌پذیری نتایج را به سایر گروه‌های جمعیتی با محدودیت مواجه سازد. همچنین عدم امکان انتخاب تصادفی شرکت‌کننده‌ها و در نتیجه لزوم احتیاط در تعمیم یافته‌ها، انتخاب نمونه به صورت در دسترس، محدود بودن مطالعه به شهر مشهد و نبود اطمینان از گزارش دقیق مشارکت‌کنندگان در تحقیق از جمله محدودیت‌های این پژوهش بود.

پیشنهاد می‌گردد با توجه به نقش بنیادی تمایز یافتگی خود و احساس امنیت در پیش‌بینی صمیمیت زناشویی، از کارگاه‌های آموزشی در راستای ارتقاء صمیمیت زناشویی، افزایش تمایز یافتگی خود با تأکید بر "جایگاه من" در مشاوره‌های قبل از ازدواج و زوج‌درمانی استفاده گردد. همچنین، پیشنهاد می‌شود تا کتابچه‌ها و بروشورهای در زمینه‌ی ارائه راه‌های افزایش صمیمیت زوجین چاپ گردد و در کلاس‌ها و کارگاه‌هایی که در این زمینه تشکیل می‌شود، توزیع گردد.

منابع

- اسکیان، پرستو. (۱۳۸۴). بررسی تأثیر سایکودرام (روان‌نمایشگری) بر افزایش تمایز یافتگی فرد از خانواده‌ی اصلی در دانش آموزان دختر دبیرستانی منطقه‌ی ۵ تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی مشاوره، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- اعتمادی، عذرا. (۱۳۸۴). بررسی و مقایسه‌ی اثربخشی رویکرد روانی-آموزشی مبتنی بر شناختی-رفتاری و ارتباط درمانی بر صمیمیت زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره‌ی شهر اصفهان. پایان‌نامه دکترا، دانشگاه تربیت معلم.
- ثنایی، بهرام. (۱۳۸۷). مقیاس‌های سنجش خانواده و ازدواج. تهران: انتشارات بعثت.
- دلاور، علی. (۱۳۹۳). روش تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی. تهران: نشر ویرایش.
- روشن نژاد، نجمه؛ بیان فر، فاطمه؛ طالع پسند، سیاوش. (۱۳۹۸). پیش‌بینی سازگاری زناشویی زوج‌های جوان بر مبنای ویژگی‌های شخصیتی، تمایز یافتگی خود و سرسختی، مجله روان‌شناسی بالینی، ۱۱(۱)، ۹۳-۱۰۶.
- زارع، حسین؛ امین‌پور، حسن. (۱۳۹۰). آزمون‌های روان‌شناختی. نشر آبیژ.
- یوسفی، ناصر؛ عزیزی، آرمان. (۱۳۹۷). تبیین مدلی برای پیش‌بینی تعارض زناشویی بر اساس تمایز یافتگی و تیپ‌های شخص. فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۹ (۳۵)، ۵۷-۷۸.

- Alder, M. C., Yorgason, J. B., Sandberg, J. G., & Davis, S. (2018). *Perceptions of parents' marriage predicting marital satisfaction: The moderating role of attachment behaviors*. Journal of Couple & Relationship Therapy, 17(2), 146-164.
- Bartle-Haring, S., Ferriby, M., & Day, R. (2019). *Couple differentiation: Mediator or Moderator of depressive symptoms and relationship satisfaction?*. Journal of marital and family therapy, 45(4), 563-577.
- Campbell, L., Simpson, J. A., Boldry, J. G., & Rubin, H. (2010). *Trust, variability in relationship evaluations, and relationship processes*. Journal of personality and social psychology, 99(1), 14.
- Delavar, A. (2013). *Research Methodology in Psychology and Educational Sciences*. Tehran: Virayesh publication.
- Dell'Isola, R., Durtschi, J., & Morgan, P. (2019). *Underlying Mechanisms Explaining the Link between Differentiation and Romantic*

- Relationship Outcomes*. The American Journal of Family Therapy, 47(5), 293-310.
- Engdahl, E. & Lidskog, R. (2014). *Risk, communication and trust: Towards an emotional understanding of trust*. Public understanding of science, 23(6), 703-717.
- Eskian, P. (2005). *The investigate effect of psychodrama (Psycho-display) on increasing individual differentiation from the main family in high school girl students in district 5 of Tehran*. Master's Thesis in Counseling Psychology, Teacher Training University, Tehran.
- Etemadi, O. (2005). *Investigating and Comparing the Effectiveness of approach Psycho-Educational based on Cognitive-Behavioral and therapeutic relationship on intimacy of couples referred to counseling centers in Isfahan*. PHD dissertation, Teacher Training University
- Høeg, B. L., Johansen, C., Christensen, J., Frederiksen, K., Dalton, S. O., Dyregrov, A., ... & Bidstrup, P. E. (2018). *Early parental loss and intimate relationships in adulthood: A nationwide study*. Developmental psychology, 54(5), 963.
- Homaei, R. (2019). *Relationship between Attachment to God, Moral Intelligence and Differentiation of Self with Marital Satisfaction in Nurses*. Journal of Health and Care, 20(4), 270-279.
- Hwang, W., Yoon, J., Silverstein, M., & Brown, M. T. (2019). *Husband-Wife Religious Discordance, Marital Satisfaction, and Risk of Marital Dissolution in Two Generations*. Journal of Family Issues, 40(9), 1201-1223.
- Klever, P. (2009). *Goal direction and effectiveness, emotional maturity, and nuclear family functioning*. Journal of marital and family therapy, 35(3), 308-324.
- Kruse, N. (2007). *The relationship between self differentiation and the levels of trust, shame, and guilt in intimate relationships*. Alliant International University, Los Angeles.
- Lampis, J., & Cataudella, S. (2019). *Adult Attachment and Differentiation of Self-Constructs: A Possible Dialogue?*. Contemporary Family Therapy, 41(3), 227-235.
- Lampis, J., Cataudella, S., Agus, M., Busonera, A., & Skowron, E. A. (2019). *Differentiation of self and dyadic adjustment in couple relationships: A dyadic analysis using the actor-partner interdependence model*. Family process, 58(3), 698-715.
- Lim, J., & Lee, S. (2017). *The mediating effect of differentiation of self between the family of origin experiences and their marital satisfaction among Korean married women*. International Information Institute (Tokyo). Information, 20(3A), 1667-1674.

- Monin, J. K., Goktas, S. O., Kershaw, T., & DeWan, A. (2019). *Associations between spouses' oxytocin receptor gene polymorphism, attachment security, and marital satisfaction*. PloS one, 14(2).
- Noori, J., Nejat, H., Nameni, E., & Fariborzi, E. (2020). *Comparison of the Effectiveness of the Treatment of a Monotheistic Integrated and the Objective Relationship on Self-Differentiation and Marital Intimacy*. The American Journal of Family Therapy, 48(1), 70-86.
- Peleg, O., & Messerschmidt-Grandi, C. (2019). *Differentiation of self and trait anxiety: A cross-cultural perspective*. International Journal of Psychology, 54(6), 816-827.
- Pote, S. C., & Wright, S. L. (2018). *Evaluating anticipatory grief as a moderator of life and marital satisfaction for spousal caregivers of individuals with dementia*. Educational Gerontology, 44(2-3), 196-207.
- Raina, P., & Maity, T. (2018). *An empirical study on marital satisfaction between arranged and self marriage couples in Bangalore*. Int J Indian Psychol, 6(1), 101-8.
- Regas, S. (2019). *Infidelity, self-differentiation, and intimacy: The mindful differentiation model of couple therapy*. In P. J. Pitta & C. C. Datchi (Eds.), *Integrative couple and family therapies: Treatment models for complex clinical issues* (p. 71–90).
- Rodríguez-González, M., Martins, M. V., Bell, C. A., Lafontaine, M. F., & Costa, M. E. (2019). *Differentiation of Self, Psychological Distress, and Dyadic Adjustment: Exploring an Integrative Model Through an Actor-Partner Analysis*. Contemporary Family Therapy, 41(3), 293-303.
- Roshannejad, N., Bayanfar, F., Talepasand, S. (2019). *Predicting Marital Adjustment among Young Couples based on Personality Traits, Differentiation of Self and Psychological Hardiness*. Journal of clinical psychology, 11(41), 93-107.
- Sanae, B. (2008). *Family and Marriage Measurement Scales*. Besat Publications.
- Skowron, E. A., & Dendy, A. K. (2004). *Differentiation of self and attachment in adulthood: Relational correlates of effortful control*. Contemporary family therapy, 26(3), 337-357.
- Skowron, E. A., Stanley, K., & Shapiro, M. D. (2009). *A Longitudinal Perspective on Differentiation of self, Interpersonal and Psychological Well-Being in young Adulthood*. ContempFamTher, 31:3-18.
- Sun, R., & Taormina, R. J. (2015). *Antecedents and Outcomes of Psychological Insecurity and Interpersonal Trust Among Chinese People*. Psychological Thought. doi:10.5964/psyct.v8i2.143

- Vazhappilly, J. J., & Reyes, M. E. S. (2018). *Efficacy of emotion-focused couples communication program for enhancing couples' communication and marital satisfaction among distressed partners*. Journal of Contemporary Psychotherapy, 48(2), 79-88.
- Vecina, M. L., Marzana, D., & Paruzel-Czachura, M. (2015). *Connections between moral psychology and intimate partner violence: Can IPV be read through moral psychology?*. Aggression and violent behavior, 22, 120-127.
- Xue, Y., Xu, Z. Y., Zaroff, C., Chi, P., Du, H., Ungvari, G. S., ... & Xiang, Y. T. (2018). *Associations of differentiation of self and adult attachment in individuals with anxiety-related disorders*. Perspectives in psychiatric care, 54(1), 54-63.
- Yoosefi N. Azizi A. (2018). *Explaining a model to predict marital conflict based on differentiation and personality types*. Culture counseling, 9:57-78
- Zare, H. & Aminpour, H. (2011). *Psychological tests*. Aegis Publishing.

